

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 368.5 (477)

*Рудич О.О.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Липкань О.В.,
к.е.н., асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Білоцерківський національний аграрний університет*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сільське господарство в Україні – це потужна стратегічна ланка національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку країни. Воно має низку особливостей, які не притаманні жодній іншій галузі, а саме: залежність від погодно-кліматичних умов і природних катаклізмів, в результаті яких підприємства АПК постійно функціонують в режимі ризикованості та невизначеності. В умовах підвищення ймовірності проявів ризиків виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників зростає роль агрострахування, яке покликано попередити різкі коливання доходів сільськогосподарських товаровиробників та дозволяє підвищити доступність їх до кредитних ресурсів. Крім того, агрострахування може бути одним із стимулів розвитку для сільськогосподарських підприємств – користувачів страхових послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на низький рівень розвитку ринку агрострахування і недосконалість вітчизняного законодавства, проблемам функціонування ринку агрострахування та забезпечення сільськогосподарських товаровиробників системою страхування присвячено праці низки вітчизняних науковців: О.І. Барановського, О.М. Калашникова, М.С. Клапківа, Т.Й. Сус, М. Кульбіді, М. Дем'яненка, А.С. Шолойка та ін. Проте недостатньо дослідженими залишаються питання урегулювання організаційно-економічних підходів до функціонування агрострахового ринку та державної підтримки у сфері агрострахування.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення стану розвитку аграрного страхування в Україні та внесення пропозицій щодо удосконалення страхового захисту виробництва сільськогосподарської продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на позитивну роль агрострахування в стимулюванні виробництва сільськогосподарської продукції, в Україні воно не набуло широкого поширення через низьку страхову культуру менеджменту господарств корпоративного сектору аграрної економіки.

Проте, нинішні реалії вимагають перегляду позиції щодо встановлення взаєморозуміння на ринку агрострахування як страхувальників, так страховиків, що знайде відображення у формуванні нових страхових продуктів.

Агрострахування – це комплексне страхування сільськогосподарських культур.

Головна ціль – це часткова, або повна компенсація втрат урожаю, яка відбулася внаслідок настання несприятливих природних чи техногенних явищ, що можливе лише на основі використання комплексної програми страхування сільськогосподарських ризиків.

Вона є найбільш актуально й економічно доцільною з точки зору повноти, якості та своєчасності захисту їхнього майна і майнових інтересів. Комплексний продукт страхування пов'язує ризики, що виникають у процесі банківського кредитування, матеріально-технічного забезпечення, маркетингової та виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, і максимально управляє ними. У свою чергу це знижує сукупні витрати підприємств на страхування та в цілому синхронізує фінансовий механізм регулювання агропромислового виробництва. Подібна конвергенція фінансових інститутів добре розвинена в західних країнах та повинна сприяти підвищенню ефективності державної підтримки страхування [1].

З нашої точки зору, розробити ефективну комплексну програму страхування сільськогосподарських підприємств можливо тільки за спільної участі страховика і страхової компанії. Однак для цього необхідно пройти наступні етапи забезпечення страхового захисту: аналіз виробничої діяльності; виявлення вразливих місць; визначення найбільш імовірних загроз; розробка комплексної програми страхування; інтеграція комплексної програми страхування в існуючу на

підприємстві систему управління сільськогосподарськими ризиками; підготовка пропозицій щодо проведення необхідних запобіжних заходів з метою зменшення ймовірності настання страхового випадку та розміру можливої шкоди; оперативне супроводження в процесі реалізації комплексної страхової програми.

Така технологія розробки комплексної програми страхування дозволить врахувати індивідуальні потреби, фінансові можливості, специфіку виробництва та комерційної діяльності сільськогосподарського підприємства [2].

Наводимо два можливих варіанти комплексної програми страхування сільськогосподарських підприємств, які вирощують зернові та зернобобові культури:

1. Страхова компанія може запропонувати максимально широкий спектр видів страхування, що враховує практично всі основні ризики сільськогосподарського підприємства, і в процесі узгодження обсягу покриття, ґрунтуючись на його побажаннях, виключати ті види страхування, які виявляться зайвими.

2. Пропонування програми, створеної за принципом модуля, коли страховик додає до основного продукту модулі, які є найбільш важливими для сільськогосподарського підприємства. Деякі страхові компанії роблять акцент на страхуванні сільськогосподарських культур, інші – на різних видах відповідальності підприємства перед третіми особами, пропонуючи відповідні знижки. Ще частина компаній базують комплексні програми на обов'язкових видах страхування, наприклад, обов'язкове страхування автоцивільної відповідальності, додаючи до них інші види.

Запропонована нами комплексна програма страхування розроблена за модульним принципом. Аналіз виробничої діяльності типового сільськогосподарського підприємства дозволяє виділити основні бізнес-процеси, які могли б отримати страховий захист: виробництво сільськогосподарських культур; обслуговування сільськогосподарської техніки та технологічного обладнання; зберігання та транспортування сільськогосподарської продукції.

Найважливіше значення у господарській діяльності сільськогосподарських товаровиробників має повнота та своєчасність розрахунків з кредиторами, яка характеризується платоспроможністю підприємства в цілому. Загальний стан сільського господарства, незважаючи на позитивну динаміку останніх трьох років, свідчить про масові неплатежі з боку сільськогосподарських товаровиробників. У зв'язку з цим актуального значення набуває страхування невиконання ними своїх зобов'язань перед кредиторами. І хоча страхувальником у даній ситуації виступає сам кредитор, найважливіший напрям господарської діяльності одержує надійний страховий захист, що значною мірою сприяє запобіганню банкрутства [3].

Отже, основним модулем у комплексних програмах страхування сільськогосподарських підприємств, на наше переконання, що й доводять результати дослідження, повинно бути страхування сільськогосподарських культур, період укладання договорів по якому відображений на рис. 1.

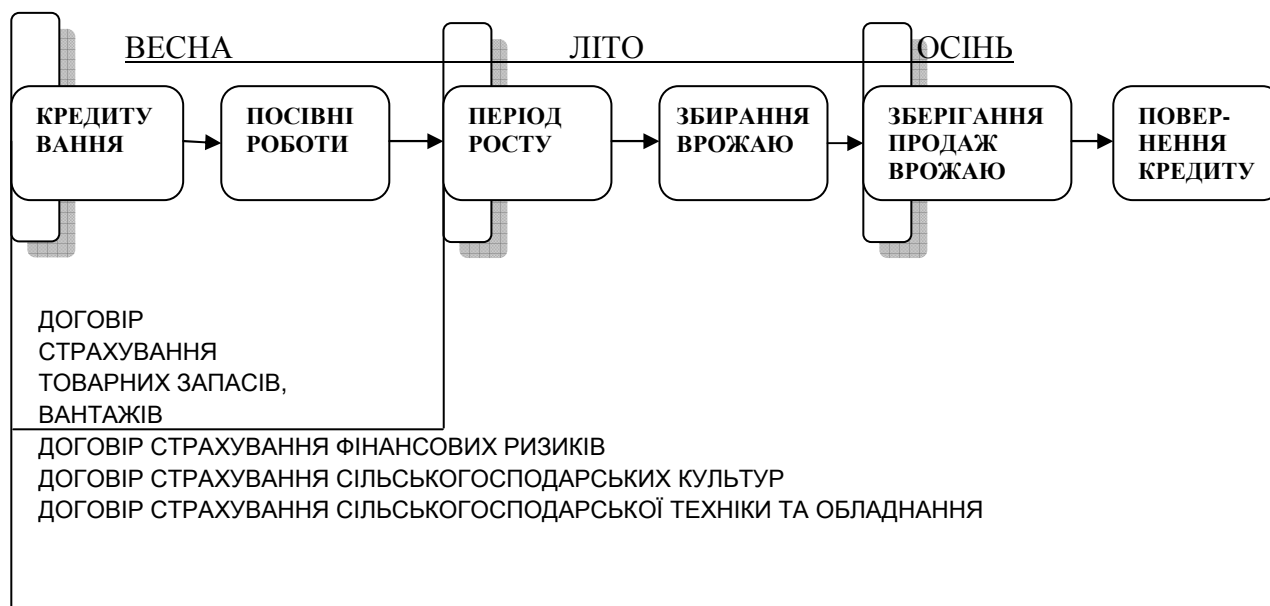

Рис. 1. Періодизація комплексного страхування сільськогосподарських підприємств
Джерело: складено авторами.

Водночас доцільно ставити питання про укладення договорів страхування сільськогосподарської техніки та обладнання, оскільки цей період пов'язаний із початком весняно-

польових робіт [4].

Об'єктом страхування по даному виду є інтереси страхувальника, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням сільськогосподарською технікою і технологічним обладнанням. Страхові ризики передбачають страховий захист від пошкодження, втрати (загибелі) перерахованого майна внаслідок пожежі, вибуху газу, парових котлів, машин, апаратів, стихійних лих. Відшкодуванню підлягає збиток внаслідок заходів, прийнятих для рятування майна, гасіння пожежі, або для попередження її поширення.

Страхова сума, в розмірі якої при настанні страхового випадку виплачується страхове відшкодування, встановлюється в межах реальної вартості застрахованого майна та може становити залишкову вартість обліку в бухгалтерському балансі підприємства. Однак рекомендуємо здійснювати страхування із використанням відновної вартості майна. Договір страхування, укладений за такою вартістю, дозволяє виплачувати відшкодування у розмірі понесених витрат на відновлення майна, або придбання нового замість знищеного (пошкодженого). Водночас даний підхід зумовлює необхідність проведення переоцінки майна з метою визначення його відновної вартості.

Страхове відшкодування виплачується після з'ясування причин та обставин страхового випадку й розміру збитків, що визначається на основі даних огляду, реальної вартості, а також документів, що підтверджують розмір збитку. Страхове відшкодування виплачують: при загибелі або втраті майна – в розмірі його реальної вартості, за вирахуванням залишкової вартості, але не вище страхової суми; при пошкодженні майна – в розмірі витрат на відновлення, за вирахуванням на знос замісних у процесі відновлення (ремонт) частин і матеріалів, але не вище страхової суми. Відбудовні витрати – витрати на матеріали і запасні частини для ремонту, оплата праці по ремонту, витрати з доставки матеріалів до місця ремонту.

При страхуванні за відновною вартістю розмір виплати страхового відшкодування буде вище, ніж при страхуванні за залишковою вартістю. Саме в цьому випадку розмір страхового відшкодування адекватний витратам страхувальника на проведення ремонтно-відновлювальних робіт. Крім того, при страхуванні за відновною вартістю нарахований знос не зменшує суму страхового відшкодування.

Поряд зі страхуванням сільськогосподарської техніки та обладнання «від усіх ризиків», на наш погляд, потрібно розглядати можливості укладання договорів, передбачаючи страхування такого ризику, як відмова обладнання. Саме покриття на таких умовах дозволить виплачувати відшкодування у випадках не тільки впливу на об'єкт різних факторів зовнішнього середовища, а й появи внутрішніх дефектів і відмов сільськогосподарських машин та обладнання.

За особливою угодою сторін за договором страхування доцільно страхувати збитки при транспортуванні сільськогосподарських машин та обладнання від крадіжки, а також злочинних дій третіх осіб. Щодо ризиків, що виникають у період після збирання врожаю сільськогосподарських культур, важливе значення набуває страхування товарних запасів і готової продукції на складі, елеваторі і т.д. За договором страхування товарні запаси сільськогосподарської продукції можуть бути застраховані за такими групами ризиків: пожежа, удар блискавки, вибух газу, що використовується в побутових цілях, падіння на застраховане майно пілотованих літаючих об'єктів, або їх уламків; стихійні лиха (землетрус, виверження вулкану, зсув чи осідання ґрунту, гірський обвал, буревій, повінь, град або злива тощо); вибух парових котлів, газосховищ, газопроводів, машин, апаратів та інших аналогічних пристроїв; пошкодження застрахованого майна водою із водопровідних, каналізаційних, опалювальних систем і систем пожежогасіння; крадіжка; злочинні дії третіх осіб.

Страхову суму можна встановлювати таким чином: виходячи з граничного обсягу залишку продукції на складі; на основі розрахунку середньорічного залишку товарів на складі, при цьому після закінчення договору страхування проводиться уточнення середньоденного залишку і остаточний розрахунок страхового внеску.

Транспортування сільськогосподарської продукції також, як правило, припадає на осінній період і пов'язане з значними ризиками, які потребують своєчасного управління ними. Тому наступним модулем комплексної програми страхування сільськогосподарських підприємств можна запропонувати страхування сільськогосподарських вантажів. За договором страхування вантажі можуть бути застраховані на умовах: «всі ризики», «ризики часткового пошкодження», «ризики катастрофи». У страхове покриття, за обопільною згодою сторін, можуть бути внесені додаткові ризики. Страхова сума встановлюється, виходячи з реалізаційної вартості вантажу. Крім того, у страхову суму можуть бути включені транспортні, митні та інші витрати, а також очікуваний прибуток.

Якщо сторонами не погоджено інше, то вантаж, як правило, страхується на час всього перевезення, включаючи перевантаження і зберігання в пунктах не більше 30 днів з моменту його завантаження на транспортний засіб до моменту видачі вантажоодержувачу, але не більше 30 днів після доставки у пункт призначення.

Останній модуль запропонованої комплексної програми страхування представлений страхуванням фінансових ризиків. Існує безліч способів запобігання банкрутству сільськогосподарських товаровиробників, а також використання механізмів їх фінансово-економічного оздоровлення, проте механізм страхування ризику невиконання зобов'язань поки що

використовується недостатньо. Страхування фінансових ризиків практикується в основному при кредитуванні сільськогосподарських товаровиробників.

Суб'єктами підприємницької діяльності, які надають фінансові та матеріальні ресурси виробникам сільськогосподарської продукції, як правило, є: комерційні банки; оптові продовольчі компанії; переробні підприємства; постачальники матеріально-технічних ресурсів.

У даному випадку страхувальниками є не сільськогосподарські підприємства, а їх кредитори. Об'єктом страхування є їх майнові інтереси, пов'язані з неотриманням очікуваних доходів або додатковими витратами через порушення зобов'язань сільськогосподарськими підприємствами із незалежних від страхувальника обставин. Виходячи з цього, страховим випадком є невиконання (неналежне виконання) боржником страхувальника договірних зобов'язань перед ним у порядку і в строки, передбачені в контракті, що призвели до повної, або часткової втрати доходу [5].

Страхова сума встановлюється в розмірі суми виданого кредиту, вартості насіння, добрив, пально-мастильних матеріалів, сільськогосподарської техніки та інших ресурсів, поставлених із відстрочкою платежу.

На рис. 2 наведено схему комплексного страхування сільськогосподарського підприємства, яку можна інтерпретувати наступним чином.

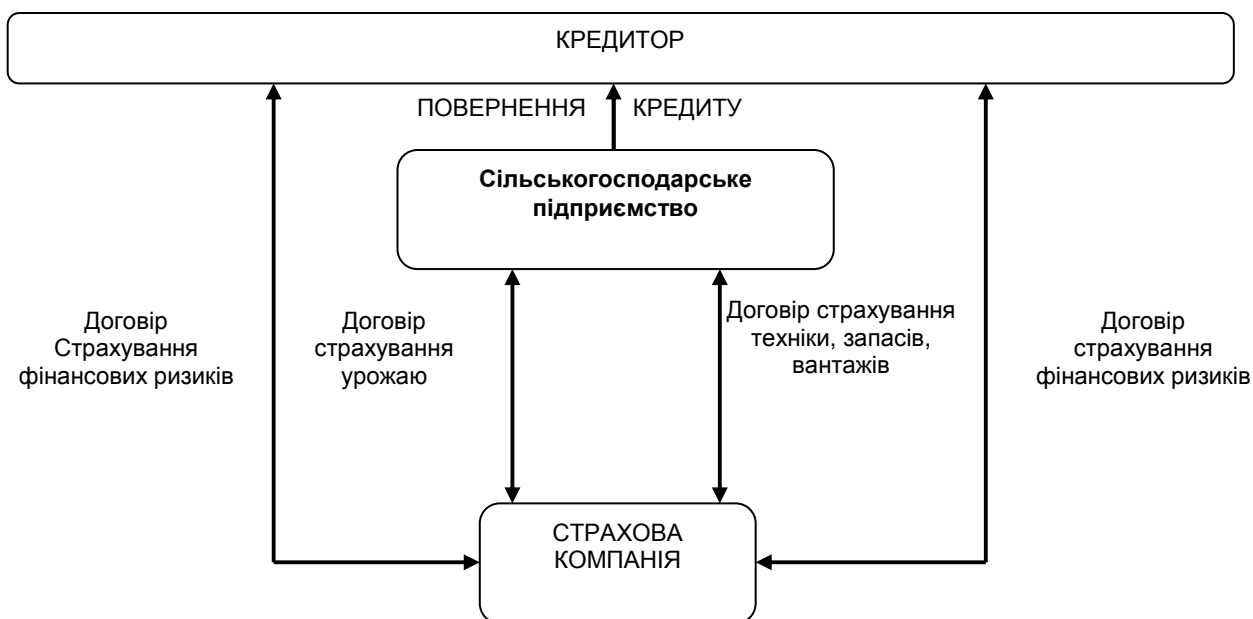

Рис. 2. Схема комплексного страхування сільськогосподарських підприємств
Джерело: складено авторами

Так, сільськогосподарське підприємство отримує у кредит засоби механізації, які вкрай необхідні для проведення весняно-польових робіт. Страхова компанія, маючи в своєму розпорядженні модульний страховий продукт, готує одночасно і підприємству-постачальнику техніки, і сільськогосподарській організації комерційну пропозицію щодо комплексного страхування ризиків, що передбачає привабливі умови сплати страхових внесків.

Досвід багатьох компаній, що реалізують комплексні програми страхування в сільському господарстві, свідчить про істотне зниження страхових тарифів – у середньому до 25%. Такі програми економічно вигідні як страхувальнику, так і страховій компанії, оскільки при комплексній оцінці ризиків і одночасному оформленні всіх документів знижуються витрати страховика на ведення справ [6].

Отже, підприємство-постачальник сільськогосподарської техніки страхує за нижчим тарифом ризики невиконання зобов'язань свого контрагента – сільськогосподарського підприємства. У свою чергу, воно має переваги, якщо:

- застрахує сільськогосподарські культури, оскільки можливий неврожай може призвести до збитків від виробничої діяльності, що в кінцевому підсумку позначиться на виконанні зобов'язань з оплати придбаної в кредит сільськогосподарської техніки;

- придбає страховий поліс на сільськогосподарську техніку, яку куплено в кредит;

- організує восени страхування запасів виробленої продукції на складі (елеваторі), тому що надійне зберігання запобігає збиткам і, крім того, забезпечує додатковий прибуток у ті періоди реалізації продукції на ринку, які залежать від сприятливої цінової кон'юнктури. Вважаємо, що лише за такого підходу можна очікувати досягнення максимального ефекту від комплексного підходу в управлінні ризиками сільськогосподарського виробництва [7].

Нині відсутній страховий продукт, який дозволив би, крім усього, компенсувати сільськогосподарським підприємствам можливі втрати від зміни цін на поставлені їм матеріальні ресурси, а також від падіння цін на вироблену сільськогосподарську продукцію. У зв'язку з цим розробка нових продуктів страхування і комплексних програм страхування сільськогосподарських ризиків є найперспективнішим напрямом удосконалення всієї системи державної підтримки страхування в АПК.

Сільськогосподарські товаровиробники нині мають бажання скористатися послугами зі страхування не лише природних, а й економічних ризиків, пов'язаних передусім із коливанням цін на ресурси та готову продукцію. Однак виробникам було складно визначити обґрунтовану ціну такого страхового продукту в сучасних умовах господарювання [8].

Крім цього існує необхідність вдосконалити та стандартизувати окремі процедури, зокрема, огляд посівів і врегулювання збитків при настанні страхових випадків та оптимізувати умови сплати страхових премій, зокрема шляхом надання можливості сплачувати страхові премії кількома платежами.

Висновки з проведеного дослідження. Вважаємо, що однією із основних передумов розвитку агрострахування є підвищення активності з боку самих страхових компаній. Так, вітчизняні страхові компанії не проводять активних рекламних кампаній, не розвивають мережу своїх представництв у сільській місцевості, не створюють нових страхових продуктів відповідно до побажань клієнтів тощо. Включення агрострахування до кола стратегій розвитку цих компаній може активізувати їх поточну діяльність у цьому напрямі.

Перспективним стратегічним напрямом популяризації агрострахування можуть стати навчальні заходи для сільськогосподарських виробників, що проводяться з ініціативи страхових компаній. Тобто активними просвітницькими діями страхові компанії можуть сприяти збільшенню попиту на свої послуги. Це, на думку виробників, має стати невід'ємною складовою стратегії розвитку тих страхових компаній, які зацікавлені в цьому процесі.

Навчальні заходи мають проводитися на місцевому рівні (чим ближче до виробника, тим краще), розкривати переваги агрострахування та особливості окремих страхових продуктів. Найкращі, з точки зору потенційних клієнтів, форми заходу: одноденний семінар (тривалість до 4–х годин) та «дні поля» – навчальний захід на базі конкретного сільськогосподарського підприємства, яке має позитивний досвід агрострахування.

Бібліографічний список

1. Барановський О.І. Розвиток страхового бізнесу в Україні / О.І. Барановський // Фінанси України. – 2004. – № 8. – С. 85–87.
2. Фурман В.М. Особливості формування страхових ринків країн з перехідною економікою / В. М. Фурман // Економіст. – 2006. – № 8. – С. 28–34.
3. Філонюк О. Огляд глобального ринку перестраховування / О. Філонюк // Страхова справа. – 2009. – № 2 (34). – С. 30–43.
4. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку: монографія / С.О. Булгакова, А.В. Василенко, Л.І. Василенко та ін.; за ред. А.А. Мазаракі. – К. : НТЕУ, 2007. – 460 с.
5. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: монографія / В.М. Фурман. – К. : КНЕУ, 2005. – 296 с.
6. Шратовський Г.Л. Страховий бізнес: управління розвитком : монографія / Г.Л. Шратовський. – К. : КНТЕУ, 2006. – 254 с.
7. Мних М.В. Страхування як механізм надання гарантій підприємницької діяльності та соціального захисту населення / М.В. Мних. – К. : Знання України, 2004. – 360 с.
8. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: монографія / М.С. Клапків. – Тернопіль: Економічна думка, Карт-баш. – 2002. – 570 с.

References

1. Baranovskyi, O. (2004), "The development of insurance business in Ukraine", *Finansy Ukrainy*, no. 8, pp. 85–87.
2. Furman, V. (2006), "Features of formation of insurance markets of transition economies", *Ekonomist*, no. 8, pp. 28–34.
3. Filoniuk, O. (2009), "Overview of the global reinsurance market", *Strakhova sprava*, no. 2 (34). pp. 30–43.
4. Bulhakova, S., Vasylenko, A., Vasylenko, L. et al. (2007), *Strakhovyi rynek Ukrainy: stan ta perspektyvy rozvytku* [The insurance market of Ukraine: status problems and prospects of development.], monograph, NTEU, Kyiv, Ukraine, 460 p.
5. Furman, V. (2005), *Strakhuvannia: teoretychni zasady ta stratehiia rozvytku* [Insurance: theoretical principles and strategy development], monograph, KNTEU, Kyiv, Ukraine, 296 p.
6. Shratovskyi, H.L. (2006), *Strakhovyi biznes: upravlinnia rozvytkom* [Insurance business:

Development Management], monograph, KNTEU, Kyiv, Ukraine, 254 p.

7. Mnykh, M. (2004), *Strakhuvannia yak mekhanizm nadannia harantii pidpriumnytskoi diialnosti ta sotsialnoho zakhystu naseleunia* [Insurance as a mechanism of granting of guarantees entrepreneurial activity and social protection of population], Znannia Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 360 p.

8. Klapkiv, M. (2002), *Strakhuvannia finansovykh ryzykiv* [Insurance of financial risks], monograph, Ekonomichna dumka, Kart-bash, Ternopil, Ukraine, 572 p.

Рудич О.О., Липкань О.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Метою дослідження є аналіз проблем і перспектив функціонування агрострахування в Україні.

Методика дослідження. У процесі дослідження використані загальнонаукові методи, зокрема; аналіз і синтез - при проведенні дослідження стану страхового забезпечення аграрного сектору; групуванні основних показників; визначенні рівня страхування; метод індукції і дедукції - при визначенні перспективи розвитку галузей страхування в аграрній сфері.

Результати дослідження. Виявлено, що незважаючи на позитивну роль агрострахування в стимулюванні виробництва сільськогосподарської продукції в Україні воно не набуло широкого поширення через низьку страхову культуру менеджменту господарств корпоративного сектору аграрної економіки.

Встановлено, що нинішні реалії вимагають перегляду позиції щодо встановлення взаєморозуміння на ринку агрострахування як страхувальників так і страховиків. Тому, на сучасному етапі розвитку аграрного страхового ринку необхідно розробити ефективну комплексну програму страхування сільськогосподарських підприємств.

В процесі розробки програми необхідно пройти наступні етапи забезпечення страхового захисту: аналіз виробничої діяльності; виявлення вразливих місць; визначення найбільш імовірних загроз; розробку комплексної програми страхування; інтеграцію комплексної програми страхування в існуючу на підприємстві систему управління сільськогосподарськими ризиками; підготувати пропозиції щодо проведення необхідних запобіжних заходів з метою зменшення ймовірності настання страхового випадку та розміру можливої шкоди; здійснювати оперативне супроводження в процесі реалізації комплексної страхової програми.

Наукова новизна. Обґрунтовані пропозиції щодо розробки комплексної програми агрострахування, що дозволяє врахувати індивідуальні потреби, фінансові можливості, специфіку виробництва та комерційної діяльності сільськогосподарського підприємства.

Практична значущість. Включення агрострахування до стратегій розвитку страхових компаній дозволить активізувати їх поточну діяльність і забезпечить їм захист від впливу несприятливих факторів зовнішнього середовища функціонування.

Ключові слова: агрострахування, страхові виплати, страхова сума, страховий продукт.

Rudych O.O., Lypkan O.V. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC APPROACHES TO THE FUNCTIONING OF AGRICULTURAL INSURANCE IN UKRAINE

Purpose. The aim of the study is to analyze the problems and prospects of functioning of agricultural insurance in Ukraine.

Methodology of research. The author used General scientific methods, in particular; analysis and synthesis – the study of the status of insurance coverage of the agricultural sector; grouping the basic indicators; determining the level of insurance; method of induction and deduction – when determining the prospects of development of the insurance industry in the agricultural sector.

Findings. It is revealed that despite the positive role of insurance in stimulating agricultural production in Ukraine it is not widespread due to the low insurance culture of the management of the farms of the corporate sector of the agricultural economy.

It is established that current realities require a revision of the position regarding the establishment of mutual understanding on insurance market as policy holders and insurers. Therefore, at the present stage of development of the agricultural insurance market needs to develop effective integrated program of insurance of agricultural enterprises.

In the program development process required to complete the following steps to ensure insurance coverage: analysis of production activities; identification of vulnerabilities; - determination of the most probable threats; development of a comprehensive program of insurance; integration of a comprehensive insurance program to an existing enterprise system of agricultural risk management; to prepare proposals for taking the necessary precautionary measures to reduce the probability of occurrence of the insured event and amount of possible harm; to carry out operational support in the implementation of complex insurance programs.

Originality. Sound proposals for the development of a comprehensive program of crop insurance that takes account of individual needs, financial capabilities, the specificity of production and commercial activities of agricultural enterprises.

Practical value. The inclusion of crop insurance to the development strategies of insurance companies will enhance their current activities and will provide them with protection from adverse environmental factors of the functioning.

Key words: agricultural insurance, insurance payment, insurance sum, insurance product.

Рудич О.А., Липкань Е.В. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ФУНКЦИОНИРОВАНИЮ АГРОСТРАХОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Целью исследования является анализ проблем и перспектив функционирования агрострахования в Украине.

Методика дослідження. В процесі дослідження використані загальнонаукові методи, зокрема: аналіз і синтез – при проведенні дослідження стану страхувального забезпечення аграрного сектору; групування основних показників; визначення рівня страхування; метод індукції і дедукції – при визначенні перспективи розвитку галузей страхування в аграрній сфері.

Результати дослідження. Виявлено, що незважаючи на позитивну роль агрострахування в стимулюванні виробництва сільськогосподарської продукції в Україні воно не отримало широкого поширення через низьку страхувальну культуру менеджменту господарств корпоративного сектору аграрної економіки.

Встановлено, що сучасні реалії вимагають перегляду позиції щодо встановлення взаєморозуміння на ринку агрострахування як страховиків і страхувальників. Тому, на сучасному етапі розвитку аграрного страхувального ринку необхідно розробити ефективну комплексну програму страхування сільськогосподарських підприємств.

В процесі розробки програми необхідно пройти наступні етапи забезпечення страхувальної захисти: аналіз виробничої діяльності; виявлення уразливих місць; визначення найбільш ймовірних загроз; розробку комплексної програми страхування; інтеграцію комплексної програми страхування в існуючу на підприємстві систему управління сільськогосподарськими ризиками; підготувати пропозиції щодо проведення необхідних заходів з метою зменшення ймовірності настання страхувального випадку і розміру можливого збитку; здійснювати оперативне супроводження в процесі реалізації комплексної страхувальної програми.

Наукова новизна. Обґрунтовані пропозиції щодо розробки комплексної програми агрострахування, що дозволяє взяти до уваги індивідуальні потреби, фінансові можливості, специфіку виробництва і комерційної діяльності сільськогосподарського підприємства.

Практична значимість. Включення агрострахування до стратегій розвитку страхувальних компаній дозволить активізувати їх поточну діяльність і забезпечити їм захист від впливу несприятливих факторів зовнішнього середовища функціонування.

Ключові слова: агрострахування, страхувальні виплати, страхувальна сума, страхувальний продукт.